

Motion till riksdagen

1990/91:Ub97

av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1990/91:82

Folkbildning

"Bildning är större än utbildning."

Folkbildningens grundläggande uppgifter är att ge människor ett rikare liv genom insikter och delaktighet i samhälls- och kulturlivet, att förändra samhället och fördjupa demokratin, att lära ut kunskaper och färdigheter. Målet är att människor aktivt ska delta i samhällets förändring. Folkbildningen skall vara trotsig och ifrågasättande.

Folkbildning är alltid fri och frivillig. Inga läroplaner dikterar innehållet, tvärtom, deltagarna bestämmer själva var tonvikten ska ligga. Man utgår från sina livserfarenheter. Man studerar inte för att få betyg utan drivkraften är nyfikenhet och viljan att förstå. Skapa, leva och lära!

Det övergripande skälet till att stödja folkbildningen enligt propositionen anges vara att den bidrar till en demokratisk grundsyn och utveckling i samhället bl a genom att den bygger på ett fritt och frivilligt kunskapssökande, stärker människors möjligheter att påverka livsvillkor och tillsammans med andra förändra förhållanden enligt egna värderingar och idéer samt medverkar till att utveckla en folklig kultur.

Friheten

Tilltron till den fria och frivilliga folkbildningen är den viktigaste utgångspunkten i propositionen. Med andra ord: detaljregleringen av folkbildningen bör upphöra liksom att folkbildningen själv bör administrera bidragsgivningen. Av detta följer att staten inte skall formulera målen för bidragsgivningen, utan fastlägga samhällets motiv för att stödja folkbildningen.

Tyvärr ges de principiella utgångspunkterna enbart en andraplansroll i formuleringen av propositionens mål för statsbidragen till folkbildningen.

Krav

Propositionens krav på prioritering av utbildningsmässigt missgynnade grupper – preciserat till svenska, engelska, matematik och samhällskunskap – och kravet på att bedriva en verksamhet, som helt skall skilja sig från det offentliga skolväsendet, stämmer inte överens med frihet osv.

Studieförbundens kulturverksamhet visar över tiden en klar ökning och dess betydelse för den enskilda människans behov liksom för utvecklingskraften i samhället växer. Detta avspeglas inte i propositionen. Internationaliseringen och invandringen talar för att det statliga stödet bör utgå till cirkelverksamhet och kulturaktiviteter även i framtiden.

Folkbildningsrådet

Rådet föreslås få som huvuduppgift att fördela statsbidragen till studieförbund och folkhögskolor, att följa upp och utvärdera användningen av bidragen och att årligen redovisa och ta fram en anslagsframställning till regeringen. Kostnaderna för rådets verksamhet skall underkastas kontroll av RRV. Är det ett nytt organ som behövs – en nivå till? Miljöpartiet de gröna anser att det inte behövs någon ny organisation utan att medlen fördelas på liknande sätt som idag och direkt till skolan. Om ett folkbildningsråd ändå inrättas, måste dess sammansättning bestå av lika många elever som övriga representanter.

Lokal styrelse

Varje folkhögskola skall ha en egen styrelse. Med statsbidrag direkt till skolan, menar vi att styrelsen får eget budgetansvar. Detta sker inte om folkbildningsrådet sitter emellan och bestämmer utdelningen, vilket föreslås i propositionen.

Studieomdöme

Det s.k. folkhögskoleprovet, som funnits i ett tiotal år, skall tas bort. Motivet är de höga kostnaderna och att det har mist sitt värde genom att så få deltar i provet. Lärarkollektivets bedömningar skall vara tillräckliga. Miljöpartiet anser att dessa bedömningar av genomgången utbildning och kurser skall räknas och komma eleven till godo vid t ex antagning till högskola.

Nya skolor och förbund

Vi anser att folkbildningsrådet kommer att befinna sig i ett känsligt läge när det gäller att ta ställning till ansökningar från nya folkhögskolor och studieförbund.

Hittills har regeln varit 50 000 studiecirkeltimmar/år som minsta enhet för att kunna starta ett nytt studieförbund. Vi i miljöpartiet de gröna har yrkat på att detta tal skall sänkas till 10 000 studietimmar.

Detta skulle medföra att nya folkrörelser som t ex miljö-, freds- och kvinnorörelsen skulle kunna starta egna förbund. Det är en frihet som är nödvändig för att bryta de stora förbundens övertag.

I dag är det så gott som omöjligt att starta nya folkhögskolor. Miljöpartiet anser att en annan viktig åtgärd är att komma till rätta med detta.

Vi har tidigare föreslagit en höjning av anslaget till dessa motsvarande 7 milj.kr. (undervisningsvolym med 8 800 bidragsveckor).

Eftersom rådet skall hantera anslagen inom en given ekonomisk ram finns risken att motsättningar uppstår både mellan ny och etablerad folkbildning och inom rådet självt. Vi anser att det är viktigt att nya folkhögskolor från t ex miljö- och freds rörelsen skall kunna startas. Om ett råd bildas, är det ett krav att rådet inte blockerar denna utveckling, och vid den statliga utvärderingen och anslagsframställningen vart tredje år, skall detta särskilt uppmärksammas. Miljöpartiet anser att anslagsperiodens längd skall vara som utvärderingen – tre år.

Uppföljning och utvärdering

I propositionen föreslås dubbla kontroller – både av rådet och vart tredje år av staten. Det viktiga borde vara vilka kriterier som skall ligga till grund i utvärderingen, men här uppmanas folkbildningen att finna lämpliga former för detta utvärderingsarbete. Kvalitet, antalet bidragsveckor, möjlighet att starta nya förbund och skolor, borde vara några viktiga kriterier.

Kostnad

I statens besparingspaket skall folkbildningen svara för 100 milj.kr. Detta är orimligt, när vi vet att man brottats redan tidigare med ekonomin. Vi anser att medlen skall tillföras folkbildningen igen, men att det skall förenas med att nya skolor och studieförbund får en chans att starta sina studieverksamheter.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om folkhögskolans frihet,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att avslå inrättande av ett folkbildningsråd,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ifall ett folkbildningsråd ändå inrättas det inte får blockera nyetablering av studieförbund och folkhögskolor,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hur ett eventuellt folkbildningsråd skall regleras,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att studieomdömen skall godtas vid antagning till bl.a. högskolan,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokal styrelse, lärar- och kursråd, med budgetansvar,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kriterier för utvärdering,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om treåriga anslag,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att återföra 100 milj.kr. till folkbildningen,

Mot. 1990/91
Ub97

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statsbidragen till folkbildningen.

Stockholm den 14 mars 1991

Claes Roxbergh (mp)

Inger Schörling (mp)

Eva Goës (mp)

Hans Leghammar (mp)

Ragnhild Pohanka (mp)

Marianne Samuelsson (mp)

